LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b)   Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week.

Nr. 6 (8)   Authorized by Military Government and UNRRA   Dillingenā, 1946. g. 23. janvārī

Bīskaps J. Rancāns,
Latvijas universitātes profesors.

Jaunai tautu savienībai - UNO sanākot

Jaunās tautu savienības — Vienoto Nāciju organizācijas (UNO) sanāksme Londonā ir ļoti svarīgs notikums cilvēces dzīvē. Tās galvenais uzdevums ir pasargāt tautas no jauniem kaŗiem un no posta, ko kaŗš nes cilvēcei, un visas pasaules dzīvi ievadīt citā labākā un pareizākā gultnē. Lai Dievs dod, ka šie labie nodomi pilnā mērā piepildītos!

Sevišķi mazām tautām tas ir no liela svara. Mazām tautām nav miljonu armiju, nav arī atombumbu, lai viņas pienācīgi varētu aizstāvēt savas tiesības uz cilvēcīgu dzīvi un kultūrālu attīstību. Bet mazām tautām arī ir tiesības un pamatotas prasības pēc cilvēku cienīgas un brīvas dzīves savā zemē un savā valstī. Tāpēc visas mazās tautas priecājas par šo notikumu un sagaida taisnīgu spriedumu par savu tālāku dzīves veidu; arī mazās tautas lolo cerības, ka atkal varēs uzsākt jaunu neatkarīgu un brīvu dzīvi, kādu viņas pašas noteiks ar brīvu un demokratisku iekārtu.

Šis jautājums ir sevišķi nozīmīgs lielajam trimdinieku un kaŗā cietušo pulkam. Tāpēc uz katra soļa sastopamies ar vaicājumu: kas ar mums būs? Kādas ir mūsu nākotnes izredzes? Noteikti neviens arī nevar atbildēt, bet var droši sacīt to, ka visi labas gribas cilvēki, patiesības un taisnības piekritēji atzīst mazo tautu un, uz mums attiecinot, arī mūsu taisnās prasības un dibinātās tiesības un dod mums noteiktas cerības uz gaišāku nākotni, uz labākām izredzēm un uz atgriešanos pēc trimdas savā brīvā dzimtenē. Lai Dievs dod, ka lielajā tautu sanāksmē Londonā valdītu laba griba, ka taisnības un patiesības gars būtu visu tautu vadītājās aprindās, — tad mēs varam būt droši, ka mūsu cerības nebūs tukšas un veltīgas!

Viena doma tātad ir skaidra: mūsu tautas gaišāka nākotne ir atkarīga no tautu likteņu lēmēju labā prāta un labas gribas. Kur cilvēkiem ir laba griba, tur nav grūti iekārtot miermīlīgu, saticīgu un saskaņotu dzīvi, kurā valda savstarpējās uzticības un taisnības gars, lai dzīve ritētu kā vienā labā, priekšzīmīgā un kārtīgā ģimenē.

No tā varētu secināt, ka nekas virs zemes nav vieglāk panākams, kā miers un saticība atsevišķu cilvēku un tautu vidū, jo katrs taču apgalvo, ka tam netrūkst labas gribas. Ikviens teiks, ka viņš vadās tikai no vislabākās sirdsapziņas. Vai te kādu reizi nenotiek pašapmānīšanās? Vai te nerunā patīgie nolūki un iegribas?

Pajautāsim vienkārši paši sev. Kad un pie kādiem apstākļiem mēs esam sev pārmetuši ļaunu gribu? Šķiet, ka mēs tādus gadījumus varētu saskaitīt uz vienas rokas pirkstiem. Pat nedarbos un ļaunprātības mēs apbrīnojami ātri atrodam attaisnojumu: nelaimīgi apstākļi, stipras kaislības, draugu ietekme un t. t., un nekādā ziņā mēs negribam atzīt sevi vainīgus, ka še vai tur ir bijusi ļauna griba. Tā spriež katrs cilvēks pats par sevi. Ļauna griba met pār cilvēku savādu tumšu un atbaidošu ēnu. Pat slepkava un laupītājs mēģina sevi attaisnot un pierādīt, ka viņam nav bijusi ļauna griba. To pašu mēs vērojam vācu kaŗa noziedznieku lielajā prāvā Nīrnbergā starptautiskā tribunāla priekšā. Neviens neatzīst sevi par vainīgu. Visi grib atkratīties no atbildības, meklēdami pierādījumus savai „labai gribai". Jānāk pie nepārprotama atzinuma, ka noziedznieki, apgalvodami savu labu gribu, melo. Labas gribas tiem īstenībā trūkst.

Bieži vien cilvēki laba un ļauna izvēlē spiež pilnīgi subjektīvi, pēc saviem patīgiem ieskatiem, kā to, pie-

(Beigas sk. 2. lappusē)

„Es biju Kurzemē . . ."

Kājām no Saldus uz Bavāriju. — Latviešu cīnītāja gaitas.

Ar varu uz Vāciju atsūtītie latviešu kaŗavīri 1944. g. rudenī un ziemas sākumā bija novietoti t. s. „apmācību vietās", visvairāk Rietumprūsijā. Ne vien pazemojumi un pārestības no vāciešiem, bet arī bads viņus nospieda un mocīja. Cik daudziem gan tad vienīgās domas bija: kā atstāt šo nīsto zemi un nokļūt Kurzemē? Hitlerieši to izprata: viņi zināja, ka latviešu kaŗavīru mērķis ir vienīgi brīva Latvija un ka viņi gatavi izcīnīt šo brīvību no visiem apspiedējiem un, protams, arī no vāciešiem. Tāpēc tikai nedaudziem bija izdevies no Vācijas atkal nokļūt Latvijā. Šo nedaudzo vidū bija virsnieka vietnieks B., kas pēc daudzu mēnešu gaidīšanas pag. gada 17. aprīlī bija varējis doties uz Kurzemi un pēc tās frontes kapitulācijas 14. maijā kājām uzsākt ceļu uz rietumiem.

„Janvāra beigās", viņš stāsta, „latviešu vienībām lika steigā atstāt Toruņu (Tornu). Daļai kājām bija jāiet Dancīgas, bet citiem Šneidemīles virzienā. Rietumprūsijā valdība chaoss. Neviens negādāja un nerūpējās par ievainotiem un slimiem. Aukstums un nepiemēroti apavi pārgājienus pārvērta cīņā par dzīvību vai nāvi. Dažudien bija jānosoļo pa 100 km. Kājas bija noberztas jēlas. Nakeles tuvumā nokļuvām padomju uzbrūkošo tanku smailu iedarbības lokā. Bijām gan vācu formas tērpos, bet bez ieročiem un municijas. Dzirdējām, ka pie pašas Nakeles nošauti vairāki latvieši un citi aizvesti gūstā. Diršavas apkārtnē, 24 km no Dancīgas, uzgājām 2 kritušus latviešu kaŗavīrus. Dokumentu pie tiem neatradām. Mūsu vairodziņš uz aproces liecināja, ka tie ir mūsu ļaudis. Bonsakā krita latviešu zēns no Siguldas, kas bija iedalīts kādā vācu artilerijas pulkā.

Vislas krastos dzirdējām padomju vienības skaļruņos saucam latviešiem mūsu pašu valodā: „Nešaujiet un arī mēs nešausim." Dažubrīd skaļruņos atskanēja arī mūsu tautas dziesmas. Pārbēdzēju uz to pusi bija maz.

Tā pienāca aprīlis. Bijām izsalkuši kā vilki, jo bieži vien 10 vīriem uz vairāk dienām izsniedza tikai kukulīti maizes un kārbu konservu.

Dancīgā valdīja baismas. Ik uz stūŗa, ik uz ceļa krustojuma rēgojās pašu vāciešu pakārti kaŗavīri. Pēc drēbēm spriežot, daži no viņiem bija arī virsnieki. Pie pakārtiem bija izlikti plakāti: „Es esmu par daudz mazdūšīgs, lai būtu īsts vācietis." Zvēriskā ārprātā trakoja vācu žandarmi un „SD" formācijas. Uz vietas nošāva ikvienu pat par to, ka vezumnieks uz brīdi aizkavēja atkāpjošos vācu kolonnu satiksmi. Tā vācu ģenerālis Rechs „aizstāvēja" Vācijas kādreiz tik kāroto Dancīgu . . .

Pilsētu apšaudīja padomju artilerija un ikdienas no gaisa bira lidmašīnu bumbas. Vācu artilerija klusēja, jo bija izšautas pēdējās granātas. Vācu „Luftschutzpolizei" vienībās iedalītiem latviešiem bija zaudējumi. Krita kareivis Līcis, ievainoja daudzus. Smagāk ievainotos vācieši lika atstāt turpat ierakumos vai slimnīcu priekšā. Dancīga bija elle. Sprakšķēdamas dega mājas, ielās plīsa granātas. Visu pilsētu ietina kodīgu dūmu mutuļi.

Palikt še? Meklēt glābiņu gūstā? Bijām gatavi uz visu, bet tad nāca pavēle:

uz Hēlu!

Latviešiem bija teikts, ka visus vedīšot uz Dāniju, bet tas — citādi jau nevarēja būt — bija parastie vācu meli.

Man laimējās. Pulkveža Rēberga vadītus 30 latviešus piedalīja kādai jaunsaformētai vācu vienībai un 17. aprīla rītā ar kuģi sūtīja no Hēlas uz — Kurzemi! Mūsu pulciņš bija nācis no papildinājumu bataljona, bet daži ieradās pēc ievainošanas frontē. Gara stāvoklis bija možs, — lai kas mūs gaidīja, mēs braucām uz savu dzimteni. Atskaitot nedaudzus, gandrīz katram Kurzemē vai Vidzemē bija palikuši piederīgie. Mūsu virsnieki un mēs visi cerējām, ka drīz piedzīvosim jaunu Latvijas neatkarības rītu.

Hēla, kuŗā vācieši bija sadzinuši tūkstošiem arī latviešu cīnītāju, aiz mums palika miglā. Tur tikos ar daudziem 15. divīzijas kaŗabiedriem. Viņi bija savās vienībās, no kuŗām, cik atceros, Hēlā bija nokļuvuši plkv. Rēberga un kpt. Jenkes latviešu artilerijas pulks, darbnīcu bataljons, kpt. Klētnieka 1. sapieŗu pulks, kpt. Segliņa orķestris, papildinājuma bataljona orķestris ar diriģentu ltn. Broku. Atceros Hēlas sastapšanās ar maj. Šmitu (no 3. Jelgavas kajn. p.), ar kapteiņiem Gūtmaņi, Tiltiņu un Birjemu, virsleitnantiem Gulbi, Balodi un Rutkasu, ar ltn. Krastu, virsnieku vietniekiem Birjāni, Zvirbuli, Breķi, Gulbi, Krieviņu un Bērziņu un ar kaprāļiem Vītolu, Balodi, Koku, Saščirinski, Vanagu un Bērziņu.

Liepājā

Kuģim iebraucot Liepājas ostā, mūsu prieku nomainīja skumjas. Smagi postījumi bija visapkārt. Ielās neredzējām neviena civīliedzīvotāja, jo bijām iebraukuši naktī. Pēc dažām stundām mūs jau sēdināja automašīnās. Esot jābrauc uz Saldu. Un visur redzējām drupas un tikai drupas. Ceļš bija gandrīz neizbraucams, un mašīnas iestiga dubļos pēc ik pāris kilometriem. Bijām cerējuši, ka frontē nokļūsim latviešu vienībās. Mūs tomēr iedalīja pie vāciešiem. Manas jaunās vienības štābā sastapu vltn. Kalniņu un ltn. Rebaku.

Diena Saldū rādīja, kas te vairs vesela nav neviena māja. 15 km līdz frontes līnijai nebija palicis neviens lauku cilvēks un dzīvnieks. Drupas, ierakumi, bunkuri, — tā izskatījās mūsu skaistā Kurzeme pērnajā aprīlī. Lauki, pa kuŗiem citgad ar sētuvi plecos lēni gāja latviešu sējējs, tagad bija nosēti granātu šķembām. Pat cīruļi nedziedāja šajā nāves apstaigātā zemes joslā.

No 19. aprīļa līdz 9. maijam mūsu sektorā valdīja klusums. Zinājām, ka cīņas rit ap Lielauci. Un zinājām arī to, ka Vācija ir tuvu savam galam. Domājām jau mūsu laika sākšanos . . . 26. aprīlī izziņoja pavēli, ka visiem kaŗavīriem jānodod radiouztvērēji, lai neviens nevarētu klausīties ienaidnieka stacijas un neuzzinātu par Sabiedroto uzvarām. 1. maijā mums paziņoja, ka kritis Hitlers. Gavilējām. Un netikai latvieši, bet arī vācieši, kam „fīrers" bija sariebis jau ar to vien, ka mūžīgi solīja „jaunus ieročus".

Lai cik bijām izolēti, tomēr arī līdz mums pienāca ziņas, ka Kurzemē veidojas mūsu pašu — Latvijas valdība, kas jau esot uzņēmusi sakarus ar ārvalstīm. Un tad 9. maijā vācu vienībai lasīja admirāļa Dēnica pavēli par kapitulāciju. Pārsteigums, kā visā pārējā Kurzemē, bija liels. Te vismaz ieroču, municijas un pārtikas vēl nebija trūcis.

Dzirdējām, ka 19. divīzija no frontes gājusi uz divi pusēm: daļa ar cīņu lauzusies Polijas virzienā, citi mēģinājuši sasniegt jūŗu, lai no turienes dotos uz Zviedriju vai Dāniju.

Kapitulācija vācu vienībām bija vienkārša. Norādītā vietā nogādāja ieročus un gaidīja. Naktī ieradās pirmās krievu patruļas, bet nākamās dienās arī NKVD daļas, kam bija piedalītas privātpersonas. Tieši tās latviešiem draudeja ar drīzu norēķināšanos.

Kur ģimene?

Bijām 3 draugi. Piekravājām savas muguras somas ar cigaretēm, konserviem un sausiņiem. Naktī uz 14. maiju teicām ardievas dzimtenei un uzsākām ceļu uz rietumiem, kur domājām atrast savus tuviniekus.

Piedzīvojām grūtas dienas, nedēļas un mēnešus. Naktīs izgājām cauri Rucavas mežiem, pārgājām pāri Bārtai, un visur mums palīdzēja padomju posteņu žlēšanās, jo dzērumā krievi šaudījās dienu un nakti, tā rādot mums ceļu. Lietuvas robežu pārgājām nepamanīti 17. maijā. Pie Klaipēdas sastapāmies ar pirmiem poļu policistiem, kas uz rokas valkāja lenti ar burtiem „MP", bet mūs neaiztika. Bitovā vaļā vairs netikām un gandrīz bijām nodoti krievu rokās. No cietuma sargiem tomēr par cigaretēm dabūjām pat dokumentus piederīgo meklēšanai Tīringā. Pāri stingri apsargātai Oderai pratāmies pārairēties ūdens puspiesmeltajā laivā. Briesmas draudēja kā no krievu patruļām, tā no pašu soļiem, jo meži un ceļmalas bija pilni mīnām. Un visur līķi, pakārti civīliedzīvotāji, izlaupīti ciemi, izbadējušies iedzīvotāji, kam atņemti lopi un pēdējā maize. Pārtikām no kartupeļiem un bunkuros atrodamajiem sausiņiem.

Reiz mūs atkal saņēma un ievietoja Fichtenvaldes koncentrācijas nometnē. Krievu valodas zināšana un droša uzstāšanās tomēr līdzēja. Komandants, mums pašiem par brīnumu, ļāva turpināt ceļu. Peldus pārkļuvām straujajai Muldai. Priekā skūpstījām viens otru, bet — bijām pievilti. Tieši tai dienā krievi sāka okupēt Tīringu Tālu priekšā jau rūca viņu bruņumašīnas.

Ar tramvaju izbraucām cauri Leipcigai. Un atkal soļojām. Dienām un naktīm. Ceilenrodā, kur cerēju atrast savu ģimeni, atkalredzēšanas prieki izpalika. Neviens nezināja, vai manējie aizvesti uz austrumiem vai rietumiem.

Un tomēr vēl cerēju. Gāju tālāk, uz Bavāriju. Robežu izdevās pāriet pie Hofas, bet tad mani spēki bija galā. Saslimu ar pleurītu. Par savu dzīvību varu pateikties tautiešiem, kas mani vēlāk ārstēja gan Vīrcburgā, gan arī Bambergā. Un te nejaušs gadījums mani saveda kopā ar tuviniekiem, kas vairs nebija ticējuši mani dzīvu redzēt.

No Saldus līdz Švāndorfas pilsētiņai Bavārijā ir pāri par 2000 km. Ap 1800 no tiem biju nogājis kājām.

Arī pārējie mani ceļa biedri ir Bavārijā un kopā ar savām ģimenēm. Visi citam:: reiz mūsu ceļš vedīs uz tēvzemi, mūsu brīvo un dārgo Latviju!"

Juris Velēns

PSRS maina savus varenos

Berija atkāpies. — NKVD Kruglova rokās

PSRS tautas komisāru padomē un komūnistu partijas vadībā notikušas pēkšņas pārmaiņas. Tās ārēji skārušas pazīstamo NKVD — padomju iekšlietu komisāriātu. Maskavas radiofons 16. janv. klausītājus pārsteidza ar paziņojumu, ka NKVD galva 46 g. v. Berija, kas komūnistu partijai pieder jau no 1917. g., esot pārpūlējies no lielā darba un tāpēc — atkāpies. Par NKVD jauno vadītāju iecelts ģenerālpulkvedis Kruglovs, kas jau priekš kaŗa bija Berijas vietnieks. Tanī pat laikā no PSRS augstākās padomes kandidātu sarakstiem pazudis Berijas vārds un tā vietā lasāms NKVD jaunā vadītāja — Kruglova vārds.

Ne mazāk zīmīga ir ģenerālpulkveža Žikina iecelšana par sarkanās armijas politiskās centrālpārvaldes priekšnieku mirušā ģenerālpulkveža Ščerbakova vietā. Arī Žikins ir kandidāts augstākai padomei, lai gan līdz šim viņš nav bijis ne komūnistu partijas centrālkomitejas, nedz arī PSRS noteicēja — partijas polītbiroja loceklis.

The Stars and Stripes

Zviedrijā baltu kaŗavīri izdoti PSRS

Zviedrijas vācu kaŗavīrus aizvedis padomju kuģis „Kubaņ", kas Treleborgas ostu atstājis pag. gada 3. decembrī. Balti tai dienā atradās vēl slimnīcās un bada streiku, kā jau ziņojam, turpināja līdz 6. decembrim. Līdz 18. decembrim baltu bij. kaŗavīri nebija izdoti. Pēc tagad ienākušām ziņām tie tomēr jau izdoti un aizvesti.

„Detmoldas Vēstis"

Atkal

Augsburgā iznākošais vācu laikraksts „Schwäbische Landeszeitung" 15. janv. rakstā „Dzīvojamās telpas ārzemniekiem" min par Augsburgā cirkulējošām baumām, ka būšot jāatbrīvo veseli māju kvartāli, kā žīdiem no Polijas nav pajumtes u. t. t. Vācu laikraksts tālāk saka:

„Par šiem nabaga cilvēkiem ir jāgādā, tas ir skaidrs. Bet tad rodas jautājums: kā? Grūti rast atrisinājumu, kas savukārt neskartu nevainīgos. Šajā sakarā mēs gribam norādīt, ka Augsburgā atrodas daudz ārzemnieku, kas pirms Eiropas atbrīvošanas, ko panāca Sabiedrotie, par nacionālsociālismu bija gatavi atdot visu (mit dem Nationalsozialismus durch dick und dünn gingen) un no sava vidus deva bēdīgi slavenos (berüchtigte) „SS" u. c. „policijas" vienību locekļus. Kas gan nav pazinis tipus, kas „vācu policijas dienestā" uzstājās fašistiskāk par visiem ļaunākiem partijas biedriem un kam bij visas priekšrocības, kādas trūka vācu iedzīvotājiem. Vai daudzi no Baltijas valstīm, no Ukrainas un — gandrīz neticami — no Polijas nebija brīvprātīgo „vadoņa sekotāju" vidū? Latviešu, igauņu un lietuviešu novietošana uz dzīvi Hochfeldā būtu vēlreiz nopietni politiski jāpārbauda ar liecinieikiem un aptaujas lapām. Pēc tīrīšanas šiem ārzemniekiem vajadzētu vienreiz dabūt skaidrību par savu nākotni. Katrā ziņā ar pieminēto ārzemnieku lielākās daļas novietošanu pagaidu nometnēs (Wartelagern) rastos brīva telpa mums domātiem nelaimīgiem atpakaļnācējiem vai vāciešiem, kas nav bijuši partijas biedri un kam, kā godīgiem strādniekiem un darbiniekiem, drīz būs vajadzīgi viņu dzīvokļi. Ar gandarījumu konstatējam, ka Militārā valdība dara visu, lai cilvēcīgi un taisnīgi atrisinātu neatliekamās problēmas."

Pārtikas produktu sadale

Nometnēs, kur kopīgi saņemtos produktus iemītniekiem sadala pašu ieceltie darbinieki, bieži izpaužas nemiers par sadales kārtību, kas dažkārt noved pat līdz sūdzībām angļu iestādēs. Angļu iestādes savukārt aizrādījušas, ka vairākkārt konstatēti gadījumi, kur nometņu iemītniekiem domātie produkti un citas mantas parādījušās privātā tirgū. Lai šādas parādības novērstu, Detmoldas apgabala nometnēs, 2. apgabala Latviešu komiteja Delmoldā uzdeva saimnieciskai komisijai kopā ar revīzijas komisiju, pieaicinot arī nometņu komandantus, izstrādāt vispārējus noteikumus par produktu sadales un izsniegšanas kārtību. Noteikumi tagad apstiprināti un piesūtīti nometņu komandantiem ievērošanai. Bez tam saimnieciskai komisijai uzdots rūpēties, lai visās nometnēs pieņemtu vienveidīgu vienkāršu, bet skaidru grāmatvedību par produktu un citu mantu apgrozību nometnēs, lai katrā laikā būtu viegli pārbaudāmi saņemtie daudzumi un to sadale nometņu iemītniekiem. Tas nodrošinās taisnīgu produktu sadali un radīs uzticību sadales organiem un personām.

„Detmoldas Vēstis"

Jaunai tautu savienībai - UNO sanākot

(Turpinājums no 1. lappuses)

mēram, dara tirgotājs, kas daudz nerēķinās ar patiesību, lai tikai ieteiktu savu preci un gūtu personīgus labumus. Skaidrs prāts mums saka, ka labas gribas mēraukla nav meklējama mūsu pašu ieskatos, bet augstākā Būtnē un Dieva likumos.

Tāpat arī pasaules Vienoto Nāciju organizācijas locekļiem jāvadās no viena saistoša principa. Visiem viņiem jābūt vienai sirdsapziņai un vienādam mēram ļauna un laba novērtējumā. Te būs jāpārvar dažādi sarežģīti apstākļi, dažādi saimnieciski un politiski ieskati, kas arī UNO darbību stipri apgrūtinās.

Pieņemsim, ka viņi sapratīsies, līgumus noslēgs un parakstīs. Bet kā būs ar to pildīšanu? Ja cilvēkiem trūks sirdsapziņas un personīgas atbildības augstākā Dieva priekšā, tad nekādi līgumi mūs vēl nevarēs glābt. Agrāk arī bija līgumi un vienošanās par neuzbrukšanu un par citu valstu robežu neaizkaramību, bet trūka labas gribas un sirdsapziņas par atbildību Dieva priekšā. Un tāpēc viss tik viegli sabruka, un tautas nokļuva postā un kaŗa iznīcībā.

Drošības uzturēšanai tautu vidū ir gan paredzēts vēl cits līdzeklis, proti, militārais spēks, kas būšot pakļauts Drošības padomei, kuŗa pašā sākumā varēšot aizkavēt katru ļaunu nodomu vai līgumu laušanas mēģinājumu, — tātad atkal varas un fiziska spēka pielietošana. Nav šaubu, ka tas varēs pasargāt no lielākām vieglprātībām vai neapdomātiem soļiem, kādi piedzīvoti pēdējā šausmīgā kaŗā. Bet pats spēks vien nevar dot pilnīgu drošību tam, ka viens vai otrs neizvairīsies no sadarbības, no līgumu pildīšanas vai arī to pildīšanas tikai pa daļai un paviršī, gatavojot kādus citus plānus vai ļaunus nodomus.

Tāpēc arī jaunās Vienoto Nāciju organizācijas locekļiem vajag būt pārliecinātiem un savā sirdsapziņā dziļi sajust neliekulotu savstarpēju uzticību un ar labu gribu vajag pildīt uzņemtās saistības vispārējā miera un tautu labklājības nodrošināšanai. [illegible] jāatceras, ka cilvēku sirdsapziņai vienīgi Visvarenais Dievs spēj uzlikt pienākumus, kas visur un vienmēr ir vienādi saistoši.

Šo patiesību dziļi izpratis UNO iedvesmotājs nelaiķis Amerikas Savienoto Valstu prezidents Franklīns Delāno R ū z v e l t s, un tāpēc viņš savās runās bieži atsaucās uz Dieva autoritāti. Viņš uzskatīja, ka tikai tās tautas var panākt savstarpēju vienprātību un ilgstošu mieru, kas atzīst Dieva visaugstāko varu un Viņa likumus liek savas labās gribas pamatos. To pašu pasvītroja un atkārtoja viņa cienīgais pēctecis prezidents Trumens, savā 1945. g. 27. oktobŗa runā uzsvērdams, ka ASV savā politikā būs nelokāmas, vadīdamies no gaismas, ko tautai dod Dievs. Un kas paklausa Dieva augstākai varai un Viņa likumus uzskata par savu darbu mērauklu, tam noteikti ir laba griba.

Cerēsim, ka jaunā Vienoto Nāciju organizācija dibinās visu savu darbību uz šāda pamata un ar to pasargās tautas no postošiem kaŗiem un nodrošinās pasaulei ilgstošu mieru un cilvēkiem labklājību. Mazās tautas no UNO sagaida vienlīdzīgu taisnību visām tautām, tiesības uz brīvību un patstāvību katrai tautai savā zemē, jo tieši mazās tautas vēl tagad sāpīgi izjūt pasaules kaŗa laikā tām nodarītās pārestības, un viņu ciešanas vēl nav izbeigušās.

Eslingena - mūsu trimdinieku „galvaspilsēta"

Latviešu trimdinieku nesen radusies „galvaspilsēta" — Eslingena, turpat kaimiņos Virtembergas galvaspilsētai Štutgartai, tagad izmitina jau pāri par 6.000 tautiešu. Lai to novietošana būtu daudzmaz ciešama, bija vajadzīgi plašāki pārkārtojumi. Blokēkās tagad mīt vienīgi ģimenes ar bērniem, bet bezbērnu ģimenes un t. s. vieninieki pārvietoti uz jauniekārtotām mītnēm „Stiefelmeyer" fabrikā un „Kalna kolonijā". Dzīvokļos pie vāciešiem apmetušies apm. 1.000 tautiešu. Latviešiem iekārtotas 4 ambulances, kurās darbojas 18 ārstu-speciālistu, un 2 zobārstniecības kabineti. Drīz būs arī sava slimnīca. Preventīvās medicīniskās aprūpes laukā atzīmējami ik nedēļas priekšlasījumi par veselības kopšanu. Sākušies sanitāru kursi.

Par latviešu bērniem gādā UNRRA's 208. vienība. Tās direktors Pensons du Sels (Pinczon du Sel), aprūpes virsnieki sievietes Everlande (Mrs. Overland) un Dēvisa (Miss Davis) līdz ar Militārās valdības DP daļas vadītāju ltn. Christensenu ir goda šefi latviešu skautu un gaidu vienībām. Ziemsvētkos UNRRA's vadība tām uzdāvināja aizsargkrāsas drēbi 300 formas tērpu pagatavošanai. Skautu un gaidu darba sekmēšanai tautieši nodibinājuši labvēlu padomi, ko vada mums atņemtā LSCO prezidenta ģen. Gopera dzīves biedre. Rosīgi darbojas arī nesen nodibinātā LJKS nodaļa.

Eslingenas latviešos ļoti liela interese par svešvalodām. Angļu valodu vien mācās ap 1.000 tautiešu. Darbojas Tautas augstskola, kursi biškopībā, dārzkopībā un piensaimniecībā. Ik sestdienas vakaru un svētdienas rītos pašu dievkalpojumi, kuŗus pārmaiņus vada 15 še dzīvojošo ev.-lut. draudžu mācītāju.

Latviešu amatnieku biedrība apvienojusi ap 100 biedru. Sākusi darboties latviešu brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācija K. Pola vadībā. Labi panākumi latviešu kooperātivam, kam jau daži simti biedru.

Netrūkst pat savas mākslas studijas ar izciliem mācības spēkiem, kuŗu vidū gleznotāji prof. L. Liberts, prof. J. Kuga, S. Vidbergs un Banga, arch. Galindoms u. c. „Fliegerschule" ēkā iekārtotas gleznošanas un dekorāciju gatavošanas darbnīcas.

Tautieši lepni ar savu Latviešu teātri, kas K. Veica režijā Ziemsvētkos uzsāka izrādes ar R. Blaumaņa „No saldenās pudeles". Nākošais jauniestudējums būs J. Raiņa „Pūt, vējiņi". Aktieŗi pašu spēkiem par teātri pārkārtojuši līdzšinējo vingrošanas zāli. Dziesmu draugi apvienojušies 3 koŗos. H. Lindemaņa vadītais koris jau gatavojas patstāvīgam koncertam.

Nodibināta izdevniecība „Latviešu Ziņas". Līdz jauna dienas laikraksta iznākšanai eslingieši čakli lasīja ar rotātoru pavairoto „Informācijas biletenu", kā redakcijas kollēģijā darbojās V. Āboltiņš, J. Raitums un A. Dravnieks.

150 tautiešu ik dienas sagatavo malku apkārtējos mežos, lai arī mīkstajā Virtembergas ziemā nepietrūktu siltuma.

Latvijas ev.-lut. baznīcas virsgans — sirmais archibīskapa tēvs prof. Dr. theol. T. Grīnbergs decembrī sūtīja telegrammu Zviedrijas archibīskapam Elendam Upsalā, lūdzot aizstāvēt latviešus un pārējos baltus, kuŗus Zviedrija tobrīd gatavojās izdot krieviem. Zviedrijas Sarkanā krusta prezidentam grāfam Bernadotam līdzīgu lūgumu telegrafiski sūtīja Latvijas Sarkanā krusta vadītājs amerikāņu joslā ministrs R. Liepiņš. Viņš ar sekretāru K. Kalniņu janvārī pieņemti audiencē pie ASV bruņoto spēku virspavēlnieka ģen. Maknarnija un UNRRA's šefa sēra ģenerālleitnanta Morgana. Tiem abiem iesniegts lūgums latviešu kaŗavīru stāvokļa labvēlīgai nokārtošanai.

J. Raitums

Iznāk „Latviešu Ziņas"

9. janv. Eslingenā sācis iznākt laikraksts „Latviešu Ziņas", ko domāts publicēt 5 reizes nedēļā. Ar to nobeidzies interesants posms Virtembergas latviešu trimdas preses darbībā, ko iezīmēja 2 līdzšinējo laikrakstu slēgšana.

E. S.

Domas un sirds

Veronika Strēlerte

APLIECINĀJUMS

Atnāk un aiziet varas,
Plēsīgu ērgļu bars,
Neviens tam nepieskaŗas,
Ko svētu glabā tavs gars.

Vārdi izskan, lai zustu.
Tā zvērastu uzklausa Dievs,
Ar savas dzīves krustu
Kas klusēdams parakstījies.

Nu šī zeme kā lapa,
Dvēselu liecinājums.
Deg šķēpi uz kareivja kapa:
„Kas atņems Latviju mums?"

Lejasbavārijas latviešu centrā

Ambergā pašreiz atrodas 3 latviešu nometnes, kas pag. gadā bija visai pārslogotas. „Pestalozzi" skolā tad bija pāri par 520 tautiešu, „K. W. K." nometnē 2500 un „Aufbauschule" nometnē 400 tautiešu. Vēlāk daļu tautiešu no Ambergas pārvietoja uz Altneihauzenas nometni pie Filsekas, bet daudzi pārēlās uz Eslingenu. Šinīs dienās Altneihauzenas nometnē atkal atbrīvojās telpas, kuŗās no Ambergas pārvietojās vēl 200 tautiešu, Ambergas latviešu nometnes līdz ar to atslogojušās.

No „P e s t a l o z z i" skolas aizgājuši ungāri, un latvieši pārņēmuši virtuves vadību. Šajā nometnē iekārtota kartotēka, kuŗā ir ziņas arī par latviešu kaŗavīriem. Jaunajā nometnes komitejā ievēlēti A. Kirulis, P. Starcs, A. Strazdiņš, K. Starcs un J. Ziemelis, bet revīzijas komisijā K. Kupcis, J. Bezdelīga un J. Štekerhofs. Nometnē vēl aizvien uzturas LCK vidusskolu daļas vadītājs J. Celms, kam līdz šim nav dotas iespējas nokļūt darba vietā Detmoldā. Nometnes zālē iekārtota jauna skatuve. Jaunatnes kopa uzveda A. Brigaderes pasaku „Maija un Paija". Darbojas arī Latvijas Sarkanā krusta pārstāvniecība, ko vada A. Strazdiņš. Tā aprūpē A u e r b a c h a s kaŗavīru — gūstekņu nometni, kur jau 2 reizes iesūtīti LSK sainīši — latviešu nometņu iemītnieku ziedojumi. Turpmāk kaŗavīru piederīgie Auerbachas nometnes gūstekņiem ar LSK vidutājību sainīšus varēs nosūtīt uz vārda, jo saņemts pilnīgs šīs nometnes gūstekņu saraksts. Auerbachas nometnē ievietoti latvieši arī no Hofas gūstekņu nometnes. Nākamais apciemojums ar veltēm Auerbachas nometnē paredzēts 28. janvārī, atzīmējot Latvijas valsts prezidenta Draudzīgā aicinājuma gadadienu. Februārī dāvanas varēs nodot Igaunijas neatkarības gadadienā.

„A u f b a u s c h u l e" nometnē rosīgi turpinās latviešu pašdarbības pasākumi. Te ir plašākā sarīkojumu zāle. 5. janvārī latviešu vecie strēlnieki atzīmēja 30 gadu kauju atceres dienu. Daudz dievlūdzēju pulcējās baznīcā uz māc. Ž. Kristberga vadīto dievkalpojumu. 6. janv. nometnes zālē bija svinīgs akts ar māksliniecisku programmu. Ed. Sināts runāja par strēlnieku cīņām.

„K. W. K." nometnē darbojas nometņu pārvaldes.

Lejasbavārijas un Augšpfalcas novada komiteju centrs no Regensburgas pārcelts uz Ambergu. Sēdes bijušas Ambergā, Veidenā un Filsekā.

Ambergā nodibinājusies arī Baltijas valstu pilsoņu kopējā komiteja, kuŗā ir pa 3 locekļi no katras tautības.

Latviešu nometnēm sienas avīzi veido žurnālists P. Reinholds.

A.

Lauingenā neuzņem

UNRRA's vadība aizliegusi uzņemt Lauingenas latviešu nometnē pie Donavas jaunus iemītniekus, kaut tie arī būtu tur dzīvojošo tautiešu vistuvākie radinieki.

„Latviešu Vēstnesi" piesūta tikai abonentiem, kas maksājumus ar pasta naudas pārvedumu nokārtojuši „Latviešu Vēstnesim" (Latvian News Bulletin) pēc adreses: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b).

Abonementa maksājumus var nokārtot arī sekojošiem laikraksta pārstāvjiem tieši:

Esslingen: Edgars Stalbovs, „Schule", Breitestr. 19, Esslingen-Neckar, Württemberg (14).

Latvijas trešā zvaigzne

Katras tautas kopsaimē vēsturisku un ģeografisku apstākļu dēļ atsevišķām ciltīm un novadiem ir dažādi uzdevumi un likteņi. Tā arī latviešu tautai. Gan maza ir latviešu tauta, un tikai skarbs un sīksts dzīvīgums to tur uz tautu lielceļa pie Baltijas jūŗas, pārvēršot šo sīkstumu un dzīvīgumu par latviešu tautas rakstura pamatu, tomēr arī te cilšu likteņi nav vienādi. Latgalim, kas izvirzīts tautas dzīves telpas austrumu priekšpostenī, visā vēstures tecējumā bija jāuzņem pirmajam un parasti arī visilgāk austrumu stepju spiedīgais svars, kas katrreiz atrada savai gravitēšanai uz Dzintarjūŗu jaunus pamatojumus, bet bija vienlīdz smags visos laikos. Šai nebeidzamajā piepūlē ir jāvienkāršo dzīve, jākopo spēki tikai cīņai, tāpēc kareiviskā vienkāršībā un pieticībā, bet arī sīkstumā un izturībā ir izkalts latgaļa raksturs. Tas ir kā polārais bērzs, kas visu gaŗo ziemas nakti spītē stindzinātāju vēju auriem, lai tikai izturētu, lai tikai krampjaini iestiegrotu savas saknes skopajā zemē. Sīksts un stiegrains tas stāv un spītē stichijai un viņa vienīgā dzīvības jēga — izturēt līdz saulei! Viņa sula ir vissaldākā, jo tanī ir vislielākās alkas pēc saules! Un kad beidzot nāk īsā pavasaŗa saule, tad notiek brīnums, — sīkstais, kreveļainais polārais bērzs jau tad, kad ir sals un auksti vēji, kad vēl citiem tā brāļiem šķistu ziema esam, — atveŗ maigi zaļās lapu plaukstas un glāsta tuvo sauli, paijā to un pateicas par to, ka viņš ir dzīvs, pateicoties tieši šim īsajam pavasarim, īsajai dienai.

Lai neaizmirstam uz Latgali raudzīties no šāda viedokļa. Daudz kas mums tad viņas liktenī un raksturā kļūs skaidrāks, dārgāka tad mums kļūs apziņa par tautas vienību, kuŗā atsevišķas ciltis un novadi saplūst ar dažādu, bet tautas kopībai vienādi vērtīgu pūra locījumu.

•

Latviešu tautas gaišākie gadi bija tuvākās pagātnes gadi, — neatkarības gadu desmiti. Tas bija laikmets, kuŗā mums bija lemts pilnīgi likt lietā savu darbīgumu, savu jaunradīšanas alku, kuŗā mēs spējām sevi izteikt un ar to pierādīt savas eksistences tiesības citu tautu pulkā. Bez tā nu mēs vairs nespējam savu dzīvi iedomāties.

Latvija — tautas vienības centienu izpaudums. Latvietis — vārds, ko nes zemgalis, latgalis un kūrs. Latgalis līdz Latvijas republikas patstāvības laikam zināja sev tikai vienu vārdu — l a t v i e t i s. Tā viņš sevi sauca vienmēr: gan tautas mutē, gan gadsimtiem ilgi latgaļu rakstniecībā. Vārds — latgalietis, šis neskaidrais apzīmējums, kas kā novada iedzīvotāju vārds palaikam aptveŗ arī Latgalē dzīvojošos svešttautiešus, radās tikai pēdējā laikā, tāpat kā vārds — pārnovadi Latgalē radās nesenā pagātnē. Šie apzīmējumi ir vai nu labi vai arī slikti atkarībā no satura, ko tanīs ieliek. Gadījumos, kad tos lietoja ar neiecietību, neizpratni, radās pārpratumi, jo neiecietība ir ļoti nepatīkams sadzīves loceklis. Latgalei pašai tomēr viņas latviskums bija vienmēr skaidrs un dārgs.

Kopējā latviešu valstī visas latviešu ciltis saslēdzās spontānā jūsmā. Brīvības ekstaze pieveica no sākuma tās problēmas, kas vēlāk tomēr neatvairāmi izvirzījās, prasot pēc atrisinājuma. Un visu to kodolā gulēja Latgales atpalicība. Pārējie Latvijas novadi bija par apmēram pussimts gadiem aizsteigušies Latgalei priekšā. Šī atpalicība izpaudās ļoti dažādā veidā: saimnieciskā šaurībā un mazrocībā, ko mākslīgi uzturēja „pravoslavizēt" un slavizēt kārotājs carisms, mazais inteliģentu skaits un ar to saistītais sabiedriskā rosīguma un patstāvīguma trūkums. Šī atpalicība ļoti bieži tad arī bija par piedauzības akmeni, uz kuŗa klupa novadu labās attieksmes.

Latgaļu inteliģence, kas Latvijas neatkarības gadu sākumā bija gandrīz vai uz pirkstiem saskaitāma, rosīgi piedalījās valsts dzīves pamatu organizēšanā un — gan aiz sava mazā skaita, gan arī aiz sākotnības netālredzības — nepamanīja sīkumus, no kuŗiem vēlāk radās nopietnas kļūdas. Tā radās īpatnējs stāvoklis: Latgale gan strauji auga neatkarīgajā valstī, bet atpalicība nevarēja tik ātri izdilt, lai to vairs nejustu. Strauji auga saimnieciskā labklājība, auga akadēmiku skaits un inteliģences kadri. Tie varēja gan būt daudz lielāki un tie arī būtu tādi bijuši, ja sākuma gados Latgales izejas pozīcijas būtu bijušas tādas pašas kā pārejos novados.

Izsekojot īsumā Latgales attīstībai pēdējos gadu desmitos, mēs redzam ļoti iepriecinošu ainu.

S a i m n i e c i s k ā l a u k ā Latgale atbrīvojās no krievu sādžu sistēmas šaurības. Pārējot uz viensētu saimniecībām, tā attīstīja latviska saimniekotāja cienīgu rosmi, darba un čakluma principus un pāri visam, pieaugot inteliģencei, veicināja uzņēmības garu. Latgalē varēja atrast jau daudz paraugsaimniecību, kur varēja apbrīnot Latgales zemkopja darba prieku, saimniekotāja veiksmi un mērķtiecību. Tāpat Latgales amatniecība, sevišķi audumu, keramikas un kokizstrādājumu nozarē izvirzījās tālu priekšā citiem novadiem. Te vairs nemanīja atpalicību, radās pašciena un līdz ar to apzināts pilnvērtīgums, līdztiesīgums tautas kopsaimē, kas ir absolūts priekšnosacījums īstai tautas vienībai.

Gara dzīves dažādās nozarēs Latgale pakāpeniski atrada pareizo ceļu savai izpausties aizkavētai vitālitātei, tai augšanas alkai, gandrīz alkatībai, kas ir katrai tautai, katrai ciltij, kad tā atsāk atraisītas neatkarības dzīvi.

Spilgtāk šo straujo augšanas ceļu rāda latgaļu rakstniecība. Tā, gan gadsimtu sena, līdz iespiedaizlieguma atcelšanai 1904. gadā atradās tomēr uz vienāda līmeņa, atsvaidzināta ar nedaudziem īsa un nedzīļa atplaukuma periodiem (piem., Manteifela kalendāru posms pag. gadsimta 60. un 70. gados). Tai gan pagātnē ir daudz skaistu posmu, kur var runāt par izciliem sveštautiešu pašuzupurēšanās piemēriem, kad tie maz skolotai un maz lasītājai tautai pūlējās dot gara gaismu, izdodot grāmatas. Te minami daudz vārdi — M. Roth's, Macilevičs, Akilevičs, Manteifels u. d. c. Tāpat zīmīga parādība kultūras vēsturē ir rokrakstu literātūra. Pie tam tā ir 19. gadsimta otrā pusē un vēl pat 20. gadsimta sākumā! Šai laikā, kad Latgalē ir spēkā iespiedaizliegums, desmiti tautas rakstnieku un pārrakstītāju, kā viduslaiku mūki, pie sveces un skalu gaismas sacerē, raksta, tulko, lokālizē un pārraksta desmitiem un simtiem sējumu. Viens pats Andrivs Jurdžs, šis latgaļu rokrakstu literātūras patriarchs, ir sarakstījis un pārrakstījis vairākus desmitus sējumu, kopskaitā apm. 20.000 lappušu. Tam blakus vēl V. Leiko, J. Seils un daudz citi. Te ir sīkstums un gaismas alka, kam līdzīgu reti atradīsim pie citām tautām. Pēc iespiedaizlieguma atcelšanas latgaļu rakstniecībā sākās liela rosība, cits pēc cita radās periodiski izdevumi, auga rakstnieku saime, bet pirmais pasaules kaŗš un tā pēcposms, kas Latgalē ilga līdz pat 1920. gadam, atkal ilgstoši apturēja latgaļu rakstniecības attīstību ne vien ar to, ka nebija iespējama nekāda nodošanās rakstniecībai, ka daudzi izcili literātūras darbinieki bija jāzaudē kaŗa un revolūcijas vētrās, bet arī ar to, ka neatkarīgās valsts posmā gandrīz visi rakstniecības darbinieki, piederēdami pie skaitā mazās latgaļu inteliģentu saimes, bija aizņemti svarīgajā valsts jaunveidošanas un sabiedriskajā darbā. Bija jāpaiet vairāk gadiem, kamēr no skolas sola nāca jaunā latgaļu inteliģence, no kuŗas vidus tad arī izauga latgaļu jaunākā un visjaunākā kuplā rakstnieku un publicistu saime. Te ir daudz ievērojamu vārdu — M. Andžāne, O. Rupaiņs, A. Sprūdžs, J. Klīdzējs, A. Apels, L. Latkovskis, M. Bukšs, V. Mundurs-Skuja, Marta Skuja, N. Murāns, A. Ancāns, Madsolas Joņs, Fr. Murāns, K. Plenciniks, P. Prikuls, D. Grečs un daudz citu.

Straujajā attīstības posmā Latgale piedzīvoja laikus, kad reizē izdeva 6 vai 7 laikrakstus un 6 žurnālus. Pēc 1934. gada izdevumu skaits samazinājās, bet tas vairāk piebrieda nozīmīgumā. Pat kaŗa un pēdējo gadu okupācijas laikā iznāca 32 grāmatas, iespiest nepabeigtas palika 7 un sagatavotas iespiešanai 9, tātad kopā 48 grāmatas, to vidū romāni, dzeju krājumi, rakstu krājumi, stāstu grāmatas, atceres rakstu krājumi un zinātniski darbi. Viens laikraksts — iznākot 3 reizes nedēļā ar 32.000 eks. lielu metienu — pulcināja visus latgaļu beletristus un publicistus. Atsevišķi tautā īpaši iecienīti izdevumi iznāca ievērojamā daudzumā (tā, piem., Tāvu zemes kalendārs 50.000 eksemplāros). Tas liecina, ka Latgalē ne-

Kanāda

Angļu dominijas — Kanādas territorija ir milzīga: 9,57 milj. kvadrātkilometru (turpat 160 reižu vairāk kā visai Latvijai). Iedzīvotāju tai, pēc 1941. g. skaitīšanas datiem, tikai 11,5 miljonu, no kuŗiem vīriešu ir nedaudz vairāk kā sieviešu. Lai labāk izprastu Kanādas garu, der atcerēties, ka 5,7 milj. kanādiešu skaita sevi par angļiem, bet gandrīz 3,5 milj. — par frančiem. No pārējiem 2,3 miljoniem iedzīvotāju vāciešu ir 464.682, ukraiņu 305.929, skandinavu 244.603, holandiešu 212.863, žīdu 170.241, poļu 167.485, indiāņu un eskimu 125.521, itaļu 112.625, krievu 83.708, ungāru 54.598, čechoslovaku 42.912, somu 41.683, austriešu 37.715, ķīniešu 34.627, beļģu 29.711. Latviešu un citu baltu Kanādā ļoti maz.

Kanādas austrumu robežas ir Bafina līcis, Labradora, Sv. Laurenča līcis un Atlantiskais okeans, tam dienvidos pārejot sauszemes robežā gar vairākiem Ziemeļamerikas Savienoto Valstu štatiem un Sv. Laurenča un Lielo ezeru, bet rietumos — Alaska un Klusais okeans. Kanādai pieder arī visas Arktikas salas, kas atrodas starp kontinentu, no Bafinas līča sākot, līdz apmēram puscelam uz Grenlandi, bet uz rietumiem līdz pat Alaskas robežām. Kanādas piekrastes līnija ir 39.200 km gaŗa. 6.400 km gaŗā Kanādas — ASV robeža nevar uzrādīt nevienu nocietinājumu jau ilgāk par simts gadiem.

Kanādas topografija ir ārkārtīgi dažāda — kalni rietumos, tad pakalni un prērijas, Augšezera ziemeļu tuksneši, Ontarijas atklātie līdzenumi, klinšainais Laurenča upes apgabals pie Kvēbekas un auglīgie austrumu apgabali dienvidos no tā, tad atkal līdzenumi, kas nonāk līdz jūras līmenim austrumos, un, beidzot, Jaunanglijas kalni, kas stiepjas tālu uz ziemeļiem. Lielu un mazu ezeru te pārbagātīgi. 11 Kanādas ezeru ir lielāki par 2.500 kv. km katrs, to vidū milzīgie Lielais Lāčezers un Lielais Vergu ezers. Visiem šiem ezeriem ir ne vien liela nozīme transporta, zvejniecības un sporta iespēju sagādāšanā, bet arī Kanādas klimata veidošanā. Tikai pamazām pasaulē izzūd agrākais aplamais uzskats, ka Kanāda ir gandrīz arktiska zeme. Kanādas dienvidu daļu klimats visumā atbilst tam pašam klimatam, kāds ir ASV ziemeļu štatos. Temperatūras lielas atšķirības vasarā un ziemā ir visvairāk prērijās un austrumu provincēs.

Kanāda pa lielākai daļai ir lauksaimnieciska zeme, kaut arī nācijas saimnieciskā dzīvī tagad sāk noteikt lielrūpniecība. Visvairāk Kanādā audzē kviešus, auzas, miežus, rudzus, linu sēklas, kartupeļus, dārzeņus, tabaku un kukuruzu. Piensaimniecības un dārzaugļu produkcija ir milzīga. Kanāda dod arī daudz vilnas. Zvejniecība ir milzīgs komerciāls pasākums, pie kam svaigu un konservētu zivju izvedumiem ir liela loma Kanādas eksportā. Zivju tirgū pirmā vieta ir lašiem, tad omāriem, mencām, siļķēm, dažādām baltām zivīm, sardīnēm un forelēm. Bagātīgs ienākuma avots ir zvēru kažokādas. Lapsas, nūtrijas, bebrus un daudz citus kažokādu zvērus audzē pēc komerciāliem pamatiem nostādītās lielās fermās.

Hidroelektriskā spēka Kanādai ļoti daudz. Zeme bagāta arī ar minerāliem, jo īpaši ar zeltu, bet te netrūkst arī vaŗa, svina, niķeļa, platīna, sudraba, cinka, ogļu, dabīgās gāzes un petrolejas. Azbesta ražošanā Kanādai ir pirmā vieta pasaulē.

Kaut arī milzīga Kanādas daļa vēl nemaz nav apdzīvota un tās dabas bagātības vēl gaida cilvēkus, kas tās varētu izmantot, te ir arī iedzīvotājiem pārpildītas lielpilsētas. Montriolu (Montreal), piemēram, apdzīvo 903.007 iedzīvotāji, Torontu (Toronto) 667.457 un Vankuveru (Vancouver) 275.353 iedzīvotāji, kurpretim tik bieži dzirdētajā Otavā (Ottawa) ir 154.951 un Kvēbekā (Quebec) tikai 150.757 iedzīvotāji. Ar saviem milzīgajiem, cilvēku pēdu un cirvju vēl neskartajiem mūža mežiem, acīm tīkamajiem pakalniem un debesīs zūdošajiem milzu kalniem, ar daudziem ezeriem un upēm, ar dīvainiem senlaiku Francijas vai Anglijas ciemiem un to iedzīvotāju īpatnējām parašām Kanāda kļuvusi par atpūtas, izpriecas un sporta zemi neskaitāmiem tūkstošiem ASV tūristu. Tiem tad arī pieejamas modernas kūrvietas kalnos un peldvietas Atlantiskā okeana piekrastē. Rietumalbertā un Britu Austrumkolumbijā atrodas daudzinātā Rokiju (Rockies) kalnu grēda, kur paveŗas neierobežotas iespējas kalnu kāpējiem, kanulaivu ceļotājiem un pasakaini skaistu dabas ainavu apbrīnotājiem. Uz Jukonas upes var redzēt pusnakts sauli un nodoties nepārspējami izdevīgām medībām un zvejai. Uzņēmīgākie tūristi aizvien biežāk sāk uzmeklēt tālo Ziemeļrietumu territoriju, nometņojot un dodoties ar kanulaivām pa Makenzijas upi pat 500 km aiz arktiskā loka. Liela pievilcība ir Kanādas nacionāliem parkiem — dabas un zvēru rezervātiem, kas aptver 87.000 kv. km un atrodami daudz Kanādas provincēs.

Vēlreiz atgriežoties pie Kanādas iedzīvotāju dažādā etniskā sastāva, jāzina, ka viena pašā Jaunskotijas provincē mīt piecu dažādu balto rasu pārstāvji — angļi, skoti, franču kanādieši, īri un hannoverieši, kas vēl līdz šai dienai dzīvo pēc daudzām savu senču tradicijām. Kanādas pirmie baltie kolonizētāji — akādieši, kas nākuši no Normandijas un Britānijas, cauri visiem gadsimtiem paturējuši franču valodu un senās ierašas. Hannoverieši apmetušies visvairāk Lunenburgā, un viņu pēcteči tagad ir labākie jūrnieki un zvejnieki, kam pieder viena no lieliskākām zvejniecības flotēm pasaulē. Arī kalnainās Skotijas ļaudis, kas apmetušies Kapbretonas salā, Piktujas un Antigonišas grafistē, vēl tagad svinīgajiem gadījumiem tērpjas skotu nacionālos tērpos un runā savu sentēvu keltu — gēliešu valodā. Gandrīz puse Kanādas iedzīvotāju — 4,8 milj. ir katoļi, bet 2,2 milj. skaitās par Vienotās baznicas draudžu locekļiem, kam skaita ziņā seko anglikāņi ar 1,75 milj., presbiteriāņi ar 0.82 milj. un baptisti ar 0,48 milj. Luterāņu ir tikai 401.153.

Gluži kā ASV, arī Kanādā ir federācija ar provinču valdībām, kas atbilst ASV štātu valdībām. Lielbritānijas imperija — angļu karaļa Džordža 6. vārdā Kanādu nomināli valda ģenerālgubernātors, par ko pēdējo ir iecelts arī latviešiem pazīstamais feldmaršals Aleksandrs. Viņš iecel Kanādas senata locekļus, kas paliek šinī amatā visu savu mūžu, bet apakšnama locekļus kanādieši ievēl uz 5 gadiem. 1940. g. ievēlētajā parlamentā bija 170 liberāļu, 39 progresivi konservatīvo, 11 kooperatīvās federācijas locekļu, 10 t. s. „sociālā kredita" partijas pārstāvju, 3 liberāli progresivie, 3 neatkarīgie liberāļi, 4 franču tautas bloka locekļi, 1 „vienības" partijas, 1 leboristu progresivais un 3 neatkarīgie, kopā 245 tautas pārstāvji. Komūnistu partija un nacionālās vienības fašistiskā partija līdz ar 14 citām organizācijām izsludinātas par nelikumīgām 1940. g. vasarā. Kanādas ministru prezidents un reizē arī ārlietu ministrs ir V. Makenzijs Kings, kā vārds visiem vēl atmiņā no Trumenā-Etlija-Makenzija Kinga apspriedēm Vašingtonā par atombumbas un atomenerģijas kontroli.

Kanādas dzīvi spilgti raksturo atsevišķi skaitļi un piemēri. 1943. g. sākumā Kanādā darbojās 1,62 milj. telefonu, t. i. 13,97 telefonu uz katriem 100 iedzīvotājiem. 1944. g. licencētu radioklausītāju bija 1,77 milj. Priekš pieciem gadiem pabeigta moderna autoceļa būve no Halifaksas līdz Vankuverai 6700 km gaŗumā, kas izmaksāja ap 100 milj. dolaru. Šī jaunā satiksmes maģistrāle no austrumiem uz rietumiem padara pieejamas milzīgas, cilvēku vēl neskartas territorijas. Civilās aviacijas līnijas 1943. g. pārvadājušas turpat 300.000 pasažieŗu.

Kanādas naudas vienība ir kanādiešu dolars, kas no 1939. g. atbilst 1,10 — 1,11 ASV dolaram.

Otrā pasaules kaŗa sākumā Kanāda bija relātīvi vājš militārs spēks, bet aizvadītajos gados tā to ievērojami paplašinājusi un modernizējusi. 1944. g. maijā Kanādas armijā bija 480.000 kaŗavīru un Kanādas sieviešu armijas korpusā pāri par 13.000. Karaliskā Kanādas kaŗa aviācija no 4000 kaŗavīriem 1939. g. pieauga līdz 206.000 kaŗavīriem 1943. g. beigās. Tāpat strauji auga Kanādas kaŗaflote, kuŗā otra pasaules kaŗa beigās bija pāri par 700 vienību, no tām 250 kaŗakuģu, ieskaitot lidmašīnu bazes kuģus, palīgkreiseŗus, iznīcinātājus, fregates, korvetes u. c. Kanādas kaŗaflotei bija īpašs uzdevums apsargāt Ziemeļatlantiku, pa kuŗu virzījās lielākā daļa no Kanādas un ASV piegādes kuģiem, kas veda ieročus, kaŗamateriālus un pārtiku Vienotām Nācijām Eiropā. No kara sākuma līdz 1943. g. beigām Karaliskā Kanādas kaŗaflote eskortēja vai palīdzēja eskortēt pāri par 18.000 kuģu no Ziemeļamerikas uz Eiropu ar apm. 114 milj. to kravas.

Pārskats par lielo, bagāto, bet cilvēkiem vēl samērā nabagu Kanādu jānobeidz ar atzīmi par Karaliskās Kanādas jātnieku policijas darbību. Tā organizēta 1873. g. un vēl joprojām visā Kanādā rūpējas par kontrabandas nolieguma likumu ievērošanu uz zemes, jūŗā un gaisā. Kanādiešu „jātnieku policisti" neiztrūkst nevienā dēku vai Kanādas dzīves notēlojumā, romānā vai aprakstā.

The World Almanach, 1945

---

vien cēlās raktsniecības līmenis, kā to rāda paši darbi un atsauksmes no pārnovadiem, bet auga arī to izplatība tautā. Tātad galvenais attīstības stimuls — iespiestais vārds — atrada ceļu tautas sadzīvē. Te, bez šaubām, pamatsvars ir tam, ka šos izdevumus rakstīja un izdeva latviešu valodas latgaļu dialektā.

Ja mēs salīdzinām 20. gadu sākumā izdoto atsevišķo darbu sikumu un mazo izplatību ar vēlākos gados izdoto darbu plašumu un to straujo aiziešanu tautā daudzos desmitos un simtos tūkstošos eksemplāru, tāpat, ja salīdzina Cakula, Regžas, Selicka un c. darbu nevarīgumu ar meistaribu formā un iejūtā, ko redzam, piem., M. Andžānes, Madsolas Joņa, Martas Skujas vai D. Greča dzejā vai Klīdzēja, Rupaiņa, Sprūdža, Prikuļa vai N. Murāna prozā, tad redzam, kādu milzīgu attīstības posmu Latgale izstaigājusi šinīs divu gadu desmitos.

Tas pats vērojams arī citās mākslas nozarēs. Sevišķi pēdējos gados jo strauji auga latgaļu gleznotāju un grafiku saime. Redzamākie pārstāvji te: V. Kalvāns, Tomašickis, J. Delvers, P. Glaudāns. Arī mūziķu pulks nemitīgi pieauga. Tā radās iespēja latgaliskajam latviskajā kopumā gan atmūdet, gan atskanēt pienācīgā daļum un kultūrālā pilnskaņā.

Sabiedriskajā laukā Latgale prata apvienot visas tautas centienus un sabiedriskās organizācijas pamatprincipus ar savdabīgām bagātībām. Jo ātrāk radās šī sinteze, jo ātrāk pieauga inteliģences pulki. Latgale arī ļoti skaidri atrisināja veselīgu un pareizu tezi: latgaliskais ir latvisks. Nekas mūs nespēj mūžīgi šķirt, — vienotu ir mūsu latviskums. Dialekts, novadnieciskā atšķirība, pagātnes savdabīgums — viss tas gan kuplāku latviešu tautas bagātību kopējo pūrā.

Norberts Trepša

Eiropas bāŗabērni

„Pasaules lielākās starptautiskās bāŗu patversmes pārraugs," — tāds ir vislabākais apzīmējums, kas raksturo UNRRA's uzdevumu pārvietoto personu aprūpē Vācijā, šai starptautiskai organizācijai darbojoties par ASV, Lielbritānijas un Francijas okupācijas armiju civīlo aģentu.

UNRRA ir vislielākā Sabiedroto civīlistu grupa, kas darbojas iekaŗotā Vāczemē. ASV armija viņu aicinājusi uzņemties amerikāņu joslā to 300.000 pārvietoto personu aprūpi, par kuŗām armijai bija jāuzņemas atbildība.

„UNRRA darbojas armijas uzdevumā", tā UNRRA's stāvokli precīzēja ASV bruņoto spēku Eiropā ģenerālštāba bij. priekšnieks ģenerālleitnants Valters Bedells Smiss (Smith). Pēc bruņoto spēku vadības un UNRRA's agrākā nolīguma, armija ir galvenā atbildīgā par pārtikas un apģērbu piegādi un arī par nometināšanas iespējām un uzraudzību visos DP pulcināšanas centros.

Amerikāņu joslas Militārās valdības pārvietoto personu daļa, ko vada brigādes ģenerālis Stenlijs Mikelsens (Stanley Mickelsen), savukārt ir tieši atbildīga par visu DP aprūpes darbu un labi izprot problēmas, kas UNRRA'i — „bāŗu patversmes pārraugam" jāatrisina ik dienas 24 stundas no vietas aptuveni 135 pulcināšanas centros amerikāņu joslā, gandrīz 200 centros angļu joslā un apmēram 30 centros franču joslā. Ar šīm problēmām nemitīgi cīnās ne mazāk par 4500 UNRRA's darbinieku no 16 Sabiedroto nācijām. Viens no Normandijas invāzijas izplānotajiem un līdzšinējais UNRRA's DP šefs Vācijā — ģenerālleitnants sērs Frederiks Morgans apgalvoja, ka dažos nākamos mēnešos būs vajadzīgs divtik darbinieku, lai šo darbu varētu pienācīgi veikt.

Līdz pag. gada septembŗa vidum armijas no amerikāņu, angļu un franču joslas bija repatriejušas pāri par 5 milj. pārvietoto personu. Pašreiz trijās Rietumu Sabiedroto okupācijas joslās paliek apmēram viens miljons pārvietoto personu. UNRRA uzņēmusies aprūpi par apm. 700.000 no viņiem, pārējie ir bijušo ienaidnieka zemju pavalstnieki, par kuŗiem UNRRA'i nav jāatbild.

No aprūpējamiem poļu ir visvairak, kamēr Baltijas valstu pilsoņi veido otru lielāku grupu. Ir arī čechi, dienvidslāvi, krievi un pa nelielam skaitam arī franču, holandiešu, beļģu, dāņu, norveģu, grieku, italiešu un citu. No pēdējās grupas visvairāk ir slimo, kuŗus vēl nevar repatriēt.

Jādomā, ka turpmākos mēnešos ikviens UNRRA's darbinieks un armijas pārstāvis, kas nodarbojas ar DP problēmu, sāks lietot vārdus: „cietais rieksts". Šis „cietais rieksts" ir pārvietoto personu grupa, kuŗu skaitliski vērtē dažādi — no 300.000 līdz 500.000, ko nevar aizsūtīt atpakaļ uz viņu zemēm. Pēc Potsdamas deklarācijas, pārvietotās personas, kas atsakās atgriezties savas tautas zemē, to arī nepiespiež darīt. Atšķirības politiskos uzskatos daudziem likušas izšķirties par neatgriešanos. Kaŗa pēdas un ārkārtīgās grūtības viņu kaŗa postītajās mājās tāpat nav nekāds pamudinājums atgriezties. Rezultātā rodas kaut kas tāds, kas pēdējās nedēļās bija jānovēro vismaz desmitiem reižu. Armijas repatriācijas virsnieki, piemēram, zina stāstīt, ka kādā pulcināšanas centrā pēc aptaujas 500 poļu bijuši ar mieru atgriezties savā zemē. 48 stundās bija sagatavots vilciens, pievesta pārtika 10 dienām un norīkota īpaša repatriācijas vienība. Kad vilciens iebrauca uz blakus sliedēm nometnes tuvumā un par tā ierašanos bija paziņots nometnes iemītniekiem, vagonos iekāpa — 3.

Tiem, kam šādas neveiksmes pazīstamas jau no agrākiem piedzīvojumiem, atbilde ir vienkārša. 48 stundās, paskaidro kāds oficiāls pārstāvis, šos poļu repatriantus no atgriešanās „atrunājuši" propagandisti, kas speciālizējušies repatriantu ietekmēšanā.

Jo grūtāk risināma arī Hitlera vajāšanas pirmo upuŗu — žīdu DP problēma. Armija aprūpēja ap 50 — 60.000 žīdu DP. Vācija sakauta, un tapēc DP pulcināšanas centros tagad nedrīkstētu uzņemt vairs nevienu pārvietoto personu, atskaitot tos, kuŗus uz to spiestu bargais ziemas laiks. Un tikai priekš mēneša ģen. Smiss laikrakstu korespondentiem paziņoja, ka janvaŗa beigās ASV armijai būs jāuzņemas gādība par 100.000 žīdu DP. Viens no iemesliem žīdu DP skaita pieaugumam ir minēts „Stars and Stripes" ziņojumā no Vīnes, kuŗā pastāstīts par antisemītiskiem „pogromiem" Austrumeiropā, jo īpaši Polijā, kādēļ tūkstoši žīdu sākuši bēgt uz amerikāņu okupācijas joslu. ASV armijas oficiāli nosaka, ka persona, kas reiz atgriezusies savas tautas zemē, vairs nav DP. Bet ja šāda persona atgriežas savā zemē un atkal no tās aizbēg, tad tās stāvoklis vēl aizvien nav noskaidrots. Armija, pierādīdama 160 gadu ilgo amerikāņu humānitāro nostāju patvēruma sagādāšanā vajātiem, šādus ļaudis no jauna uzņēmusi pulcināšanas centros, kaut arī ar šādu rīcību sašaurinās apmešanās un iztikas iespējas.

UNRRA's pārstāvji uzsveŗ, ka DP problēmai nav iespējams daļējs atrisinājums. Amerikāņu armijas DP eksperti paredz, ka šis jautājums būs jāturpina kārtot vēl daudz gadu.

Īstais atrisinājums, lai cik miglains tas liktos, liekas, atradīsies Vienoto Nāciju visu tautu rokās. Šīs tautas, lemdamas un sadarbodamās ar Vienoto Nāciju padomes vai Starpvaldību bēgļu komitejas vidutājību, būs spiestas izšķirt arī „bāŗabērnu" likteni.

Starplaikā amerikāņu armija, kā līdz šim, turpina rūpēties par pārtikas, apģērbu un pajumtes sagādāšanu pārvietotām personām, bet UNRRA ir šo avju gans.

The Stars and Stripes Magazine, Dec. 30, 1945

Elīnora Rūzvelta brauks uz PSRS

ASV mirušā prezidenta F. Rūzvelta dzīves biedre — Elīnora Rūzvelta, kas ir ASV delegācijas locekle UNO pilnsapulcē Londonā un, kā sagaidāms, pilnsapulcē referēs par DP — pārvietoto personu jautājumu, paziņojusi par savu nodomu braukt uz PSRS. Šo braucienu viņa varēs uzsākt apmēram pēc sešām nedēļām, kad beigsies UNO pirmās pilnsapulces darbs.

The Stars and Stripes

„Pasaulei jāpateicas Rūzveltam, Čerčilam un Staļinam"

Par Vienoto Nāciju sadarbības sākšanos īstajā brīdī pasaule parādā neizmērojamu pateicību trim vīriem, kas paši nav klāt Vienoto Nāciju organizācijas pirmajā pilnsapulcē Londonā, proti, mirušajam Franklīnam D. Rūzveltam, Vinstonam Čerčilam un Josifam Staļinam. Tā 17. janv. UNO delegātiem Londonā sacīja ASV ārlietu ministrs Džemss Berness. No UNO nedrīkstot gaidīt tūlītējus brīnumdarbus. Vismaz sākumā jāatturoties no tās apgrūtināšanas ar pārliecīgām nastām.

Pie šādām nastām, jādomā, pieskaitāms arī Irānas nodoms sudzēties UNO par PSRS pārestībām, kā to 16. janv. ziņo „AP". Grūtības rada šādu sūdzību iesniegšanas kārtība: vēl nav skaidrs, vai ar līdzīgām lietām var apellēt tieši pie Drošības padomes vai arī šādas petīcijas būtu jāiesniedz ar UNO ģenerālsekretāra vidutājību. Šads ģenerālsekretārs, kam gada alga būs 35.000 dolaru, pie tam vēl nav ievēlēts.

Angļu valdība, kā raksta Londonas „Times", izteikusi noteiktu vēlēšanos, lai jau tuvākajos mēnešos sāktu darboties UNO militāro štābu komiteja. Savu vēlēšanos angļu valdība nupat paziņojusi arī pārējām lielvalstīm — ASV, PSRS, Francijai un Ķīnai. Angļu vēlējuma piepildījumam tomēr esot maz izredžu, jo padomju valdība vispirms vēloties nogaidīt Drošības padomes darbības uzsākšanu un tās rezultātus. Arī no Indonēzijas nāk ziņas, ka indonēziešu nacionālā valdība grib apellēt pie UNO. Vienoto Nāciju organizācijai būs jāizlemj arī 100 gadu vecais robežu strīds starp Gvatemalu un Britu Hondurasu. PSRS delegācija atbalstīja Pasaules arodorganizāciju apvienības pieprasījumu atļaut tai sūtīt UNO pilnsapulcē savu delegātu, jo šī apvienība pārstāvot 65 milj. strādnieku. Jaunzēlandes pārstāvis izteica domas, ka pieprasījums tomēr noteikti noraidāms. Arī Italija pieprasa savu drīzu uzņemšanu UNO locekļu skaitā.

„INS" 16. janv. ziņo no Helsinkiem, ka 86 g. v. Somijas prezidents feldmaršals Kārlis Mannerheims šinīs dienās atteiksies no prezidenta amata. Viņa drošākais pēctecis esot kādreizējais ministru prezidents Pāvo Pāsikīvi.

UNO Drošības padome 17. janv. pulcējās savā pirmajā sēdē. Lēmumi nav pieņemti. Trūka PSRS ārlietu komisāra vietnieks Višinskis un Francijas ārlietu ministrs Bido.

The Stars and Stripes

Gēbelsa sasietos mezglus atraisa šķiršanās tiesa

Hannoveras tiesas pārpludinātas ar šķiršanās prāvām. Vācu advokāti saka, ka šķiršanās epidēmija visā Vācijā ar katru mēnesi kļūst arvien nopietnāka jo civīlām tiesām nāk klāt simti jaunu gadījumu. Hannoverā vien trijos mēnešos bija 1443 šādas lietas, bet novembrī no 737 civīllietām 504 bija šķiršanās prāvas.

Liela daļa šo lietu attiecas uz laulībām, kas slēgtas tad, kad Vācija atradās uzvaras augstumos un Gēbelsa propaganda sludināja laulību cildenumu kā bērnu ražošanas iestādījumu „Lielvācijas" labumam. Melu un „vadoņa virspavēlniecības" ziņojumi tagad atbildīgi par lielu skaitu šķiršanās prāvu.

Kads advokāts paskaidroja: „Virspavēlniecības ziņojumi vēstīja, ka visi 200.000 kaŗavīru, kas cīnījās pie Staļingradas, miruši par ‚fīreru' un tevzemi, bet īstenībā vairākus tūkstošus krievi bija saņēmuši gūstā. Dabīgi, ka tāda sieva, par kuŗas vīru ziņots, ka viņš miris pie Staļingradas, domā, ka viņai ir tiesības mīlēt citu vīrieti. Un tad kādu dienu mājās pārnāk viņas mirušais vīrs. Sākas šķiršanās prāva."

Kāds vācu provinces tiesnesis izteicās, ka šķiršanās prāvu skaits pašreiz apmēram 10 reižu lielāks nekā 1942. gadā. Tiesnesis piemetināja: „Ilgais kaŗš un saimnieciskā nedrošība veicinājuši vispārējo demorālizāciju. Ir daudz nepatīkamu gadījumu, kad vīrs parnak mājās un uzzina, ka sieva ir neuzticīga, bet dažreiz atrod arī citu vīrieti dzīvojam viņa mājās. Daudz arī tādu gadījumu, kad mājās pārnāk vīrs — kroplis, un sieva atsakās dzīvot ar viņu."

The Stars and Stripes

„Jāpadzen buržuažiskie nacionālisti"

2.000 profesoru mācās marksismu-ļeņinismu

Rīgā dibinās zinātņu akadēmiju. Šo lēmumu kādā zinātnieku sanāksmē paziņojuši un apsveikuši prof. Stradiņš, prof. Lejiņš, doc. Rizga, prof. Blumbachs un prof. Tramdachs.

Runājot par priekšā stāvošajām vēlēšanām augstākā padomē, komūnistu partijas CK sekretārs Ļebeģevs CK 9. plēnumā teica: „Vēlēšanu kampaņa būs viens no mūsu organizētības ģenerālpārbaudījumiem. Nav svarīgāka uzdevuma par vēlēšanām. Vēlēšanu kampaņai jādod graujošs triecIens naidīgajiem elementiem. Mūsu galvenais trūkums: latviešu buržuaziskо nacionālistu aģitācijai mūsu propagandisti ne vienmēr dod vajadzīgo prettriecienu. Mēs vēl esam par maz darījuši, lai padzītu latviešu buržuaziskos nacionālistus un citus līdzīgus elementus no padomju aparāta. Daudz ciemu izpildkomitejas vēl nav izveidotas par pietiekami stipriem padomju organiem. Aktivs ir, bet maz gādā par tā politisko audzināšanu. Nepāraudzinot inteliģenci, nav iespējams iet uz priekšu. Notikušas jau ārstu, skolotāju un citu intelektuālo darbinieku konferences. 2000 zinātnieku un profesoru mācās marksismu-ļeņinismu vakara universitātē. Vēl daudz jādara, lai pāraudzinātu visu inteliģenci. Jāpalielina aģitātoru līdzšinējais skaits. Avīžu rakstiem jābūt asākiem un kultūrālākiem. Gādībai par padomju cilvēka sadzīves un kultūras apstākļu uzlabošanu jāklūst lielākai."

Rīgā no „Sarkanā Kvadrāta" līdz 5. līnijas gala punktam būvē jaunu tramvaja līniju 3 km garumā.

Arodbiedrībās Latvijā iestājušies 80 proc. meža strādnieku, 65 proc. poligr. rūpn., 72 proc. metallrūpn. un 50 proc. celtniecības rūpniecības strādnieku.

„Latvju Vārds" Stokholmā

Mums raksta

Vārds pastmarku krājējiem

Visi pastmarku krājēji, kas Latvijā bija reģistrējušies pastmarku jaunumu saņemšanai un iemaksājuši īpašu drošības naudu, var man paziņot savas agrākās adreses Latvijā un tagadējo dzīves vietu. Drošības naudas atpakaļsaņemšanu kārto. Neatkarīgi no tā ievadīti priekšdarbi visu Vācijas okupācijas joslu pastmarku jaunumu apgādei Latvijas agrākiem ņēmējiem, kaut arī pašreizējos apstākļos tas būs iespējams šauros apmēros. — Eslingenā, Virtembergā, ar 20. janv. latviešu pastmarku krājēji uzsāk savas sanāksmes Latviešu skolas (Breitestr. 19) 21. istabā. — Edgars Stalbovs, „Schule", Breitestr. 19, Esslingen/Neckar, Württemberg (14).

Vienoto Nāciju organizācija

UNO — Vienoto Nāciju organizācija ir vēstures vispretenziozākais pasākums kara novēršanai. UNO augstākais organs — pilnsapulce pašreiz sprież un lemj savā pirmajā sanāksmē Londonā. Organizācijas visas sastāvdaļas nav vēl īsti precizētas, jo Sanfranciskas sanāksmē, kur tā radīta, noteiktas tikai galvenās formas, kuras papildina pati starptautiskā dzīve un tās ievērojamākie notikumi, kā tas pēdējos mēnešos, piemēram, bija ar atomenerģijas komisijas radīšanu.

UNO augstākais organs, kā jau minējām, ir pilnsapulce (General Assembly). Tanī piedalās pa vienam delegātam no katras nācijas — UNO locekles. Pirmajā pilnsapulcē jaizvēl trīs UNO galvenās sastāvdaļas — Drošības padome, Ekonomiskā un Sociālā padome un, beidzot, Starptautiskā tiesa. Pēc šo sastāvdaļu radīšanas pilnsapulcē pārrunā „jebkuru jautājumu", kas attiecas uz pasaules mieru, un pieņem ieteikumus Drošības padomei.

Drošības padomi (Security Council) veido 11 locekļu: pastāvīgie 5 lielvalstu pārstāvji un vēl 6 citi, kurus pilnsapulce ievēl uz divi gadiem. Šī padome pārraudzīs atomenerģijas pielietošanu, noskaidros starptautiskus disputus un vajadzības gadījumā spers soļus pret agresoriem.

Ekonomisko un Sociālo padomi (Economic and Social Council) veido 18 locekļu, kurus ievēl pilnsapulce. Šī padome koordinēs sev pakļauto organizāciju darbu, lai iznīdētu kara ekonomiskās un sociālās saknes.

Starptautisko tiesu (International Court of Justice) veido 15 locekļu, kurus tāpat izrauga pilnsapulce. Tā sanāks uz pastāvīgu sesiju, lai izšķirtu tos disputus nāciju vidū, kas ir „izspriežami tiesā".

Pilnsapulcei pakļauta vēl īpaša Aizbildniecības padome (Trusteeship Council), kurā 5 lielvalstis ir locekļi „ex-officio" un pārējās nācijas uzņems par locekļiem, ja viņas tagad vai vēlāk pārvalda vai pārvaldīs kolonijas.

Pilnsapulcei pakļauta vēl īpaša padomei pakļauts UNO sekretāriāts. To vada UNO ģenerālsekretārs. Sekretariātā darbosies kā pētniecības, tā arī administrātīvas daļas, kas kalpos visai Vienoto Nāciju organizācijai, bet būs atbildīgas pilnsapulcei un Drošības padomei.

Tieši Drošības padomei pakļautas Atomenerģijas komisija (Atomic Energy Commission), Militāro štābu komiteja (Military Staff Committee) un Bruņoto spēku starptautiskie kontingenti (International Contingents of Armed Forces).

Atomenerģijas komisija aptvers Drošības padomes 11 locekļu un piedevām arī Kanādu. Šī komisija „apsvērs problēmas, kas rodas ar atomenerģijas atklājumu".

Militāro štābu komiteju, kas pakļauta tieši Drošības padomei, veido ASV, Lielbritānijas, PSRS, Ķīnas un Francijas štābu šefi. Šī komiteja Drošības padomes vadībā izrīkos pret agresoriem vēršamos bruņotos spēkus.

Bruņoto spēku starptautiskos kontingentus veidos bruņoti spēki, kurus var katrā laikā dabūt no nācijām — organizācijas locekliem, lai apslāpētu draudus mieram.

Virkne palīgorganzāciju pakļauta Ekonomiskai un Sociālai padomei. To vidū ir Starptautiskā jaunuzbūves banka (International Bank for Reconstruction), Starptautiskais naudas fonds (International Monetary Fund), Vienoto Nāciju Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (United Nations Food and Agriculture Organization) un Starptautiskā civīlās aviācijas organizācija (International Civil Aviation Organization). Starptautiskā jaunuzbūves banka ir daļa no Bretonas Vudas ((Bretton Woods) plāna, ko ratificējušas 35 nācijas. Šī banka sagādā līdzekļus jaunuzbūvei. Starptautiskais naudas fonds tāpat ir Bretonas Vudas plāna daļa un UNO locekļi — nācijas to izlietos savu valūtu stabilizēšanas atbalstam. Vienoto Nāciju Pārtikas un lauksaimniecības organizācija ir pētniecības un studiju organizācija, kas centīsies celt pārtikas un barības standartus visā pasaulē. Starptautiskā civīlās aviācijas organizācija nodibināta 1944. g., lai kārtotu komplicētās ekonomiskās un tiesiskās problēmas komerciālā gaisa transporta operācijās.

The Stars and Stripes

Baltijas tautām bija jādod Vācijai darba vergi

„Latviešu Vēstnesis" jau publicējis dažu hitleriskās Vācijas un mūsu zemes okupācijas iestāžu rīkojumu un dokumentu tekstu, kas pierāda par latviešu piespiedu sūtīšanu darbos un trimdā uz Vāciju. Tam visam jaunus pierādījumus un apliecinājumus sniedz arī vācu kara noziedznieku prāva Nīrnbergā.

Prāvas 19. dienā amerikāņu prokurors Tomass Dods (Dodd) ziņoja par priekš 2 mēnešiem notikušo apzūdzētā Špēra nopratināšanu, kurā tas atzinies, ka bija piekritis ārzemju strādnieku piespiedu rekrūtēšanai, lai labāk varētu reālizēt savus bruņošanās plānus. Lai pierādītu, ka vācieši nebijās deportēt uz Vāciju par darbaspēku pat bērnus, apsūdzības pārstāvis augsto tribunālu iepazīstināja ar „austrumzemes reichskomisāra" 1943. g. 3. maija vēstuli „ģenerālkomisāram Rīgā", kurā (Minchenes „Die Neue Zeitung", 1945. g. 17. dec.), starp citu, teikts: „Ģimenēs skaitāms tikai produktīvais darbaspēks. Par tādu uzskatāmas visas personas, sākot no 10. dzīvības gada."

Turpmākā prāvas gaitā, vēršoties pret apsūdzēto Rozenbergu, amerikāņu prokuratūras pārstāvis Valteris Brudno nolasīja veselu virkni dokumentu, kas pierāda, kā nacistu „Aussenpolitisches Amt" - partijas „ārlietu ministrija" iejaucās citu valstu iekšējās lietās ar saviem saimnieciskās un kultūrālās dzīves rīkojumiem. Prokurātūras pārstāvis citēja Rozenberga 1942. g. 21. dec. Zaukelam adresētu vēstuli, kurā Rozenbergs saka: „Esmu iepriecināts dzirdēt, ka jūs sava uzdevuma (piespiedu strādnieku rekrūtēšanā) reālizēšanā esat atraduši vajadzīgo atbalstu, proti, no ieņemto austrumu apgabalu pārvaldes" (Minchenes „Die Neue Zeitung", 1946. g. 14. janv.).

Tā runā oficiālie pierādījumi starptautiskā tribunāla priekšā. Kā uz to reaģē paši vācieši? „New York Times" par to raksta: „Vācu laikraksti gan publicē garus posmus no Nīrnbergā paziņojamiem nacistu dokumentiem, bet vācu sabiedrība, kā līdz šim, par to ļoti maz interesējas."

Un ko dara citi vācu laikraksti? „Schwäbische Landeszeitung", piemēram, 15. janvārī 5. lappusē gan piemin to, ka ASV prokurātūras pārstāvis Brudno starptautisko tribunālu iepazīstinājis ar dokumentiem, kas pierāda Rozenberga noziegumus pret cilvēci un jo īpaši valstīs, kas viņam bija pakļautas pēc tā iecelšanas par „ieņemto austrumu apgabalu reichsministru", tā tad Baltijas valstīs, Baltkrievijā, Ukrainā un agrākās Polijas austrumala, bet šajā pašā numurā, 4. lappusē šis no nacisma atbrīvotās Vācijas preses organs rakstā „Dzīvojamās telpas ārzemniekiem" vēršas ar nacisma un hitlerisma piedēvējumiem tiem pašiem hitleriešu apspiestiem un mocītiem latviešiem, igauņiem un lietuviešiem!? Vai, tiešām, šī vācu laikraksta vadība rēķinājusies ar to, ka vācu lasītājs nelasīs nevienu no šiem rakstiem vai arī vienu pašu? Un kuru no tiem? — Mēs tomēr izlasījām abus...

Roberts Melbārdis

SPORTS

Šinīs dienās pagāja 35 gadu, kopš sportam uzticīgs bija kļuvis kādreizējais mūsu vispusīgais atlēts T. Zakovičs, kas tagad ir Latvijas Sarkanā krusta pārstāvis Garmišā-Partenkirchenā un kopā ar ģimeni dzīvo Altenštates nometnē pie Šongavas, kur mīt arī ASK sporta darbinieks B. Semaško. Altenštatē labas iespējas sporta nodarbēm. Tur vēl var novietoties daži basketbolisti. Rakstīt T. Zakovičam, Schachenstrasse 5. Garmisch-Partenkirchen, Bayern (13b). Kopš 1945. g. marta nav ziņu par šī sporta veterāna dēlu — Latvijas meistaru slēpošanā V. Zakoviču (LSB), kas bija karavīrs. — Ansbachas latviešu nometnē sportistus aprūpē E. Vilciņš (Daugavieši) un volejboliste I. Brigena. Darbā padomus nekad neliedz mūsu izcilais futbolists E. Pētersons (RFK). Sportistu rīcībā pašu iekārtota zāle. — Oksfordas nometnē Dannenbergā pie Elbas latviešu sportisti ar angļu komandanta gādību saņēmuši neparasti bagātīgas veltes: 100 pāru basketbola zābaku, 45 pārus boksa cimdu, 50 sporta apģērbu, 4 basketbola bumbas, 2 futbola bumbas un vairākus komplektus galda tennisa piederumu. Nometnē pazīstamāku sportistu nav. Nodarbes vada futbola tiesnesis A. Rubenis. — Angļu militārās iestādes arī Detmoldas tautiešiem dāvājušas galda tennisa ierīces un piederumus, kas nodoti turienes „Schützenberg" un Leopolda ielas nometnes sportistiem. — Ķīles 3 nometnēs novietoto 900 latviešu vidū ir ap 20 pazīstamu sportistu. — LJKS valdē darbojas pasaules rekordists J. Dāliņš, māc. Briedis, J. Gulbis (VEF), J. Daukšs un V. Mālītis. Vingrošanas nodarbes vada fiz. audz. skolotāji Graudiņa un Reimanis. Ir laba zāle ar lielu basketbola laukumu un vietām 7000 skatītājiem. Latviešu jaunieši noorganizējuši 8 basketbola vienības. Tās trenē J. Gulbis, R. Bērziņš, U. Raiskums un valmierietis Dekmeijers. Bijušas vairākas sacīkstes ar apkārtējo nometņu tautiešiem. — Oberkaseles latviešu sportistu nodarbes vada R. Lūsis. — Donauvērtas nedaudzo latviešu vidū dzīvo aizsargu sporta darbinieks un kārtslēcējs J. Pālens (Daugaviešu Ogres nod.). — Ar UNRRA's gādību Lībekas balti noorganizējuši vingrošanas skolotāju kursus. Tos vada latviešu, igauņu un lietuviešu lietpratēji. — Rāvensburgā dzīvo US airētājs Grīnhāgens, bet Bambergā — J. Andriksons (US), kas 1935. g. Šveicē sev izcīnīja studentu pasaules meistartituli ātrslidošanā.

Arnolds Šmits

Izdevējs un atbildīgais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis.

Printed by Manz, Dillingen.

Sludinājumi

Par vīru ārstu Alfonsu Stepi (Steppi), dz. 1902. 21. 6., lūdz ziņot **Mildai Stepei**, DP Center 69, Schloss 64, Bad Mergentheim, Württemberg (14).

Hermīni Strazdiņu, dzim. Lapiņu, dz. 12. 17. 1., no Rīgas, Tallinas ielas 40—3, meklē **Emīlija Strazdiņa**, Latvian Camp, Lauingen/Donau, Bayern

Margrietu Biezaiti no Liepājas un **Visvaldi Klaviņu** no Ogresgala meklē **Elza Rabāca**, Latvian Camp, Lauingen/Donau, Bayern (13b).

Par kapteiņa Roberta Pilsētnieka atrašanās vietu lūdz ziņot **L. Dunkulim**, Dauchingerstr. 2. Schwenningen-Neckar, Württemberg (14).

Jelgavas „Turības" nod. bij. vadītāju **Valdi Bērziņu** un Ārlavas draudzes mācītāju **Albertu Bērziņu** meklē **Valija Zīverta**, Stuttgarterstr. 33, Esslingen/Neckar, Württemberg (14).

Kaprāli Ansi Dunkuli no Rīgas, dz. 21. 9. 11. Rīgā, meklē vecāki: **L. Dunkulis**, Dauchingerstr. 2, Schwenningen/Neckar, Württemberg (14).

Par gaisa izpalīgu Aleksandru Ruču, dz. 16. 14. 3., pēd. adr. „Lett. K. H. 1 3/Fsch. Offz.-Schule, Berlin-Schönewalde 1, F.-Horst, Post Velten/Mark", lūdz ziņot māsai **Gertrūdei Ručai**, Turmstr. 3, Esslingen/Neckar, Württemberg (14).

Edgaru Vinteru, mākslas ak. audz. un **Gvīdo Liepu** meklē mākslas **Hugo Grotuss**, Grosse Allee 39, Dillingen/Donau, Bay. (13b).

Vīru Andreju Zvaigzni, dz. 1900. 25. 5., bijis polic. vienībā, un dēlu **Elmāru Zvaigzni,** dz. 29. 20. 7., gaisaspēku izpalīgu, meklē **Minna Zvaigzne**, Hohlergraben 6, Esslingen-Wäldenbrunn, Württemberg (14).

Rabacu ģimeni no Rīgas un citus pazīstamus meklē **Jānis Rudājs** no Rīgas: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Piederīgos meklē **Tadeušs Ločmelis**, dz. 14. 12. 8., no Baltinavas pag.: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Piederīgos meklē **Staņislavs Smelters**, dz. 14. 1. 9., Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Piederīgos meklē **Pavils Puntaks**, dz. 08. 3. 15.: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Sievu **Aleksandru Areli** no Tāmām meklē **Paulis Arelis**: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Piederīgos meklē **Jānis Vanags**, dz. 18. 13. 10., no Irlavas pag.: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Elvīru Pālu no Sabiles un **Arvīdu** un **Frici Kārkliņus** no Virbiem meklē **Ansis Kārkliņš** no Virbu pag.: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Jāni Helmutu Alksni, dz. 26. 19. 1. Lielplatonē, meklē **tēvs**: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Māti Lizeti Bormani, dzim. Maču no Lielvārdes, meklē meita **Milda Liepiņa**: Latvian Camp, Lauingen/Donau, Bayern (13b).

Arvīdu Pļavnieku, dz. 06. 12. 10., ar ģimeni, pēd. dzīv. vieta — Gasthaus Post, Langenneufnach, Schwabmünchen-Land (13b), meklē **brālis Voldemārs**: DP Camp V 18 (Latvian Group), Barkenstr. 65, Greven, Kreis Münster, Westfalen (21).

Mariju Fedorenoku, dzim. Puriņu, dz. 07. 15. 7. Lubotinā, ar bērniem 4 g. v. **Aleksandru** un 15 g. v. **Ninu**, kas 1945. g. jūnijā ar amerikāņu transportu izvesti no Leipcīgas nometnes, meklē **L. Fedorenoks**: Glockengiesserstr. 76, Lübeck (24).

Kas zina par latviešu policijas vienību ar adr. „FP 02149 D", kas 1945. 28. 3. atradās Münsing'ā un taisījās izbraukt no Štetīnes uz Kurzemi? Ziņot **Eulālijai Grabeklei**: Dainbach, ü. Lauda, Baden (17a).

Dēlus karav. **Arnoldu Upmali,** dz. 12. 15. 5., un **Edmundu Upmali,** dz. 16. 6. 27., meklē **Eduards Upmalis** no Rīgas: Latvian Camp 515, Bar. „O", Zim. 10, Falkenberger Weg, Hamburg-Neugraben.

Par **Gunāru Lūsi,** dz. 26. 24. 11., pēd. adr. — „SS Zögling" Kdo, Bar. 19, Stube 11, Flugplatz, Eger, Sudetengau (11a), lūdz ziņot mātei **Martai Mālniecei**: DP Camp „Venta", Essern ü Uchte, Bez. Bremen (23).

Par **Katrīnu Grosbergu,** dz. 1876. 9. 5., no Saldus pils., lūdz ziņot **I. Grosbergam**: DP Camp V 18 (Latvian Group), Barkenstr. 53, Greven, Kreis Münster, Westfalen (21).

Gertrūdi Čeksteri, dz. 23. 6. 5., meklē **Karina Rapa**: Latvian Camp, Pionier Kaserne, Mittenwald, Bayern (13b).

Pēteri, Jevģeniju, Nikolaju, Georgu, Michailu un māsu **Mariju Puriņus** meklē **L. Fedorenoks**: Glockengiesserstr. 76, Lübeck (24).

Musja, Šurik, Nina! Jūs meklē Lavriks. Rakstiet L. Fedorenokam: Glokkengiesserstr. 76, Lübeck (24).

Arnoldu Riņķi no Alojas, apm. 26 g. v., un **Jāni Timmermani**, apm. 22 g. v., kas bijuši kopā ar manu māsas dēlu stud. ing. **Aleksandru Udri**, no Tukuma, dz. 19. 30. 10., meklē Lidija Trautmane: Maximilianstr. 9, Mannheim (17a).

Elvīru Ogu, pēd. dz. vieta Irlavā, Tukuma apr., meklē brālis **Edgars Gloms**: Latvian Camp, Lauingen/D., Bayern (13b).

Kristu Štrālu, pēd. dz. v. Latvijā bija Skrundā, meklē meita **Spodra Štrāla**: Lettisches Künstlerhaus, Donnerschweer Str. 214, Oldenburg i. O. (23).

Galdnieku amatmeistaru **Ernestu Bērziņu,** dz. 1906. g. no Rīgas, meklē **J. Rudzītis**: DP Camp „Saule", Grenzstr. 2, Geesthacht/Elbe (24).

Cēsu sanatorijas dir. Dr. Jēkabu Ādamsonu, dz. 1894. g., meklē **J. Rudzītis, DP Camp „Saule", Grenzstr. 2, Geesthacht/Elbe** (24).

„Latviešu Vēstnesis" iznāk divi reizes nedēlā. Atseviška numura cena 50 feniņu. Divi mēnešu abonements ar piesūtīšanu mājās vai nometnē maksā 8 markas, pusgada abonements — 20 marku. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi, publicējot vienreizēji, 3 markas par meklējamo personu, sludinājuma atkārtojums vēl 2 markas. Pārējie sludinājumi 2 markas par rindu. Pustreknā salikumā 50 proc. dārgāk. — No angļu un franču okupācijas joslas nauda par abonementu un sludinājumiem piesūtāma ierakstītās vēstulēs.

Visa korespondence — vēstules, manuskripti, abonementa un sludinājumu pieteikumi un pasta naudas pārvedumi adresējami: „Latviešu Vēstnesim" (Latvian News Bulletin), Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b). Lai sūtījumi pienāktu ātrāk, ieteicams izlietot ekspressūtījumu iespējas (Eilzustellung). Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku iemeslu dēļ izdevniecība atbildību nevar uzņemties.

Pēc laikraksta faktisko izdevumu segšanas izdevniecība maksā honorārus par latviešu rakstnieku darbu pirmpublicējumiem, par pastāvīgo un gadījuma līdzstrādnieku korespondencēm un arī par nometņu dzīves ziņojumiem. Neizmantotos manuskriptus autori var saņemt atpakaļ, ja pielikta klāt sev pašam adresēta aploksne ar vajadzīgām pastmarkām.

„Latviešu Vēstneša" peļņas eventuālo tīro atlikumu pēc attiecīgo latviešu organizāciju ieteikumiem izlietos latviešu bēgļu un karavīru aprūpes vajadzībām.